ושייפי להו [א]בחבלא דצבתא דסריך עליה בזרא וקברי (א) [ב]היכא דמסיק ימא [ג]שירטון קורה עבדא פירי לא עבדא ותלת בריכי מינייהו לא מחזקה להו גמלא: סידר את המערכה גדולה וכו': מאי טעמא רב הונא ורב חסדא חד אמר כדי שתהא הרוח מנשבת בה וחד אמר כדי שיהו מציתין את האליתא משם מיתיבי ריוח היה בהן בין הגזירין שהיו מציתין את האליתא משם אמר לך מקומות מקומות עבדי:

הדרן עלך ראוהו אחיו

אמר [א]להן הממונה בואו והפיסו [ד]מי [א]השוחט ומי הזורק מי מדשן מזבח הפנימי מי מדשן את המנורה מי מעלה אברים לכבש הראש והרגל של ימין ושתי הידים העוקץ והרגל של שמאל החזה והגרה ושתי דפנות הקרביים והסולת והחביתין והיין הפיסו זכה מי שזכה אמר להן (ג) [ו]צאו וראו אם הגיע זמן שחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי מתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שהוא בחברון והוא אומר הן [ג]אמר להן צאו והביאו [ד](לי [ה]והוציאו) טלה מלשכת הטלאים והרי לשכת הטלאים נתונה במקצוע צפונית מערבית [ב]ארבע לשכות היו שם אחת לשכת הטלאים ואחת לשכת החותמות ואחת לשכת בית המוקד ואחת לשכה שעושין בה לחם הפנים [ג]נכנסו ללשכת הכלים הוציאו משם תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב [ט] [ד]השקו את התמיד בכוס של

ושייפי להו בחבלא דצבתא. כמו לצבתא מייתינן במסכת עבודה זרה בסופה (דף עה:) בחבל העשוי מלולבי דקל ושייף ליה לען עד שתסיר כל קליפתו וגם אם יש זרע גרעין בתוך הנטיעות תפילנו ושוב לא יצא שם פרי והכי משירין קליפתן ושמא ע"י כך תועיל לו שלא תגדיל בו קליפה ומתוך כך לא יצא בו פרי [ו]דיפול [ו]דשריקה ביה באַרעי זרע גרעין כמו שפירשתי: וקברי ליה היכא דמסיק לה ימא שירטון. באותו מקום שהים גלל ומתוך לחות המים לא ימות האילן שאם לא היה שם קטר ימות מתוך שאין בו קליפה: קורה עבדא. ומתוך שהוא אילן סרק ואין גדל בו פרי שמכחישין כחו גדול כל כך שראוי לקורות לעשות ממנו בנין אותן ענפים הדקין לוקחין לצורך המזבח. ותלת סיכי מינייהו ענפי לשון אחר בריכי: לא מחזקה להו גמלא. דף של גשר אינו יכול לסובלן מרוב גודלן. גמלא גשר כלומר הרבה הם גדולים כך נראה בעיני [ז]שינוי זה וכמו שבברייתא שנויה בת"כ כגירסת הספרים אין אדם יכול לישב: מאי טעם. הזיתה כלפי מזרח: כדי שתהא הרוח מנשבת בו. הרוח שיצא דרך שער מזרח: וחד אמר שיהו מציתין את האליתא משם. עצים דקים משימין באותו מזית והאש סמוך לו ונדלקים העצים גדולים על ידי עצים קטנים: מקומות עבדי. כלומר במקומות הרבה היו נותנין עצים כדי שישרפו עלי המערכה מכל צד ואיכא בינייהו דלמאן דאמר כדי שתהא הרוח מנשבת בו לא היו מציתין האליתא משם:

הדרן עלך ראוהו אחיו

אמר להם הממונה. לאחר שבאו ללשכת הגזית על הפייסות: בואו והפיסו מי שוחט מי זורק. כלומר באו ונפיס מי ישחוט מי יזרוק ושלשה עשר פייסות יש כאן שחיטה זריקה וקבלה [ז]אותו הזורק והוא המקבל וכן מוכח ביומא (ד' כה:) דאמר קבל המקבל ובא לזרוק והכי תקון דקבלה תחלת זריקה היא ונאה למקבל שיהא זורק דישון מזבח הפנימי ודישון מנורה הרי ד' בהעלאת אברים לכבש ששה הרי י' פייסות הסולת והחביתין והיין הרי י"ג פייסות ואמרינן ביומא (שם) דלא היו מפיסין אלא בעבודה ראשונה בשחיטה וכהן שזוכה בשחיטה י"ב אחיו הכהנים נמשכים עמו כלומר אותן שהן אצלו זה אחר זה כסדר שהיו (ג) נמשכין עמו זה [ח]כלאחר זה זה לדישון וזה למנורה כסדר שהן יושבין הן נמשכין לעבודה הראשונה כגון זריקה והשני לדישון מזבח פנימי והג' למנורה כו' כסדר שהן סדורין במשנה ופייס אחד דלא היו מטילין כי אם פייס אחד דכיון שזוכה ראשון בשחיטה כולן היושבין אצלו נמשכין אחריו כדאיתא ביומא (שם) דישון מזבח הפנימי והמנורה מעבודת התמיד חשיבא ליה הואיל [ט]דעס עבודת תמיד היא נעשית. מי שוחט ומי זורק ומי מדשן ואף על פי שסדר העבודה לא הוה כך כדאמר בסדר יומא בשמעתא דאביי (דף לג.) דאמר דישון מזבח הפנימי קודם לזריקת דם התמיד וכסדר הסדר הזה היה להם להפיס א"כ דמש"ה מפייסין קודם בשחיטת התמיד שקודם דישון מזבח הפנימי היו לוקחין הטלה אותן הכהנים שזוכין בו ורואין ומכניסין אותו לשחוט ומבקרין אותו לאור האבוקות והילך כיון שהיו עוסקין במילי דתמיד קודם דישון המזבח והמנורה היו מפיסין נמי קודם [י]שחיטת התמיד וזריקתו דמתוך שתחלת עבודה היתה בתמיד [יא]ראשונה חביבה היתה והקדימוה בפיס ולא מפני שאלו קודמין זה לזה בפיס דכבר פירשתי שכולן זוכין יחד דכיון שזוכה השוחט י"ב אחיו הכהנים נמשכין אחריו וכל עבודות התמיד [יב]שחיטתו וזריקתו לא היתה אלא אחר דישון מזבח הפנימי והמנורה כילד בתחלה מדשן מזבח הפנימי ואחר כך מדשן את המנורה ה' נרות ואח"כ שוחט את התמיד וזורק את הדם ואח"כ מטיב ומתקן שתי נרות שנשארו לתקן ואחר כך מקטיר הקטרת ובקטורת היה פיים אחר לפי שמעולם לא שנה אדם בקטורת ומפרש ביומא (דף מ.) מפני שמעשרת לפיכך היו מכריזין כהנים חדשים לקטורת בואו והפיסו ואת"ת למה היה פיים בדישון מזבח הפנימי והמנורה והעלאת אברים לכבש הא אמרי' ביומא בסוף פרק ב' (דף כז:) אמר רבי יוחנן זר שסידר את המערכה חייב מיתה הואיל ועבודה תמה היתה מתקיף לה רבא אלא מעתה תיבעי פיים ואמרי' אישתמיטתיה הא דתניא מי שזוכה בתרומת הדשן זוכה בסידור מערכה ובשני גזירין אלמא (ד) בעי פיים דהא לא אמר כל כהן שירצה יסדר אלא אותו שזוכה בתרומת הדשן יסדר ולא אחר אלמא מוכח משם דלא מפייסין אלא בעבודה תמה אבל בעבודה שאינה תמה כל כהן שירצה יזכה בה בלא פיים יש לתרץ דהתם פרכינן על אותה שמועה משחיטה דלאו עבודה תמה היא ואפ"ה בעי פיים ומתרלינן שאני שחיטה דתחלת עבודה היא וחשובה לפיים אע"ג דלא עבודה תמה היא הילכך ה"נ י"ל דכל אלו תחלת עבודה הם דישון מזבח [יג]והמנורה תחלת עבודה היו זה במזבח וזה במערכה העלאת אברים לכבש תחלת עבודה של [יד]הקטורת היא וקבלה נמי איכא לתרולי [טו]הילכך לאו עבודה של זרים היא: הראש והרגל בכהן אחד. ביומא (דף כו.) מפקינן מקרא ששה כהנים העוסקים בהולכת אברים לכבש דכתיב והקריב הכהן את הכל המזבחה ואמר מר זו הולכת אברים לכבש העוקץ הוא הזנב המזה הוא השומן הרואה את הקרקע וחותכין מכאן ומכאן בלא ראשי צלעות והגרה הוא הצואר ובו מחובר הקנה [טז]והלב החזה והגרה בכהן רביעי לקמן מפרשינן במקומו מפני מה הן סדורים בסדר הזה והחביתין חצי עשרונו של כ"ג שקרב עם התמיד בכל יום שנאמר (ויקרא ו) מחציתה בבקר ומחציתה בערב וסמיך ליה על מחבת בשמן תעשה לכך היא קרויה חביתין: אמר להן הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה. שהאיר להם היום דאין שוחט [יז]תמיד אלא ביום: הרואה. אומר [יח]ברק ברקאי בלשון זהר כמו למען היות לה ברק (יחזקאל כא) [יט]: הרואה. אותו שעל הגג אומר כך ומתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שהוא מגיע בחברון. פי' [יט]מ"כ במנחות בשלשי שתי הלחם הוא היה ממונה על כך כדאמר בשקלים (דף ז:) מתיא בן שמואל ממונה על הפייסות והיינו פייסות שמפיסין כשהאיר היום מי שוחט מי זורק וכשהוא היה שואל אם הגיע זמן שחיטה היה אומר לאותן שעל הגג [כ]אמרו אם האיר פני כל המזרח עד שהוא בחברון והן אומרין הן ואין נראה לרבי דמה ענין פייסות לכאן הא פיים ראשון בלילה הוה וזה [כא]כבר היה ועוד מתיא בן שמואל לא היה אומר כל הטענה דהאיר כל פני המזרח עד שהוא בחברון כדמוכח ביומא (דף כח:) [כב]דאמר דאותו שעל הגג אומר האיר כל פני המזרח ואמר לו איך עד שבחברון ואומר לו הן ומפרש התם לפי שטעו פעם אחת במאור הלבנה הוצרכו לומר כל כך וי"ל לפרש הכי דמתיא בן שמואל הממונה על פיים פליג את"ק [כג]ואיהו סבר דלא היה אומר אותו שעל הגג ברקאי אלא בזה הלשון היה אומר האיר על כל פני המזרח וא"ל איך עד שבחברון עד שנראה הזהר עד חברון שיכולין לראות חברון משם וזה השיעור גדול מברקאי דת"ק ורמיה לדבר דתניא בסדר יומא ר"ש אומר ברק ברקאי ר"ע אומר עלה ברקאי נחומיא בן אפקשיין אומר ברקאי בחברון מתיא בן שמואל [אומר] הממונה על הפייסות אומר האיר כל פני המזרח עד שהוא בחברון ר' יהודה בן בתירא אומר האיר כל פני המזרח ויצאו כל העם איש איש למלאכתו והתם פרכינן אי הכי נגהא להו א"ל אימא לשכור פועלים אלמא כולהו פליגי ואיכא למימר דהאי שיעורא נפיש מחברון: אמר להם צאו והביאו [כד]טלה מלשכת טלאים. לאחר שהפיסו ועדיין היה לילה אמר להם הממונה לאותן שזכו בעבודת תמיד בין בשחיטה בין בהעלאת אברים שכולן מתעסקין בהכנתו כדאמר מי שזוכה בתמיד מושכו והולך [כה]לבית המטבחים ומי שזכו באברים הולכין [כו]עמו: צאו והביאו (לי) טלה מלשכת הטלאים. והכיטו אותו לשחיטה ובקרו אותו לאור האבוקות כדמפרש והרי לשכת הטלאים הרי היא במקצוע צפונית מערבית של בית המוקד שהיא טרקלין גדול וארבע לשכות

פתוחות

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ד מהלכות תמידין ומוספין הל' ו:
ב ב מיי' פ"ה מהל' בית הבחירה הלכה י:
ג ג מיי' פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הל' ח:
ד ד מיי' שם פ"א הל' ט:

שיטה מקובצת

א] בחבלא. ס"א בחלבא דצבתא דשריק. תיבת דסריך נמחק: ב] וקברי ליה היכא: ג] ימא. ס"א ארעא שירטון: ד] מי שוחט ומי זורק אות ה' נמחק: ה] על תיבת והוציאו נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: ו] פרי דשריקה דיפול ביה בארעי בורא זרע: ז] וקבלה ואותו הזורק: ח] זה אחר זה אות כ' ל' נמחק: ט] הואיל דבעבודות התמיד היא תיבת דעס נמחק: י] קודם בשחיטת התמיד: יא] בתמיד חביבה על תיבת ראשונה נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: יב] התמיד שחיטתן וזריקתן היתה תיבת לא נמחק: יג] מזבח הפנימי והמנורה: יד] של הקטרת היא אות ו' נמחק: טו] הקנה והכבד והלב: טז] שוחט את התמיד אלא: יז] אומר ברקאי ברק בלשון: יח] ברק מורטה לאותו שעל תיבת הרואה ל"ש ונמחק: יט] פי' רש"י מ"כ: כ] הגג אם תיבת אמרו נמחק: כא] וזה אמר כבר היה יום ועוד: כב] ביומא דאמרינן: כג] את"ק ואמר דלא תיבות ואיהו סבר ל"ש: כד] והביאו לי טלה מלשכת הטלאים: כה] ההולך לו לבית: כו] הולכין אחריו תיבת עמו ל"ש:

פי' הרא"ש

גרועה: ושייפא לה בחבלא דצבתא. משפשף בחבל העשוי מלבנת דקל בחוזק את התאנה עד שיסיר כל הקליפה מעליה: וסריך עליה בירא. מתוך זה יצא ויכלה את הזרע שבאמצע האילן והוא לב האילן שממנו מוצא הפרי. ולית דגרס בחלבא דצבתא כלומר ישוף וימשח התאנה בחלב של שרוף שממנו לב ומתוך זה ימות הזרע ויפול מלעשות עוד פרי: היכא דמסיק ארעא שירטון. כלומר אצל שפת הנהר במקום לחלוחית יטע אותו כי בענין אחר לא יחיה: ותלת סוכין. ג' ענפים מהן הם כ"כ גדולים שאין גשר מחזיק אותם כי מחמת כבידן יפול הגשר: קורה עבדי פירי לא עבדי. דמתוך שאינו עושה פרי נעשו הקורות עבים וגדולים כי כל יניקת האילן נכנס בענף: מ"ט. עושין מזיתה במזרח: שתהא הרוח מנשבת בה. ותמהר להדליק. ולמזרח משום דרוח מזרחית קשה וחזק. וגם כל שערי העזרה מכוונין זה כנגד זה ונכנס בהן הרוח: אליתא. עצים דקים: מקומות עבדי. להוצאת אליתא בין הגזירין וגם במזית:

לא

מסורת הש"ס

א) יומא יד., ב) יומא כז: כה. [מנחות ק. ע"ש], ג) יומא טו:, ד) [במשנה שבמשניות וכן ביומא ליתא], ה) [חולין נ: לעיל כט.], ו) צ"ל דשריקא ביה בזרא, ז) נ"א שיטה, ח) נ"א תחלת עבודה דאמורה לזרים הוא פי' דשחיטה שקודם לקבלה מותר בזרים.

הגהות הב"ח

(א) גמ' וקברי ליה היכא דמסיק לה ימא שירטון: (ב) שם במשנה אמר להן הממונה באו ולאו. נ"ב עיין בפירוש ר"ע מברטנורה על פרק זה: (ג) מפרש ד"ה בואו והפיסו וכו' כסדר שהיו יושבין נמשכין עמו וכו' ואע"פ שסדר הפייס הכי הוה סדר העבודה לא הוה כך כדאמר בסדר יומא וכו' שזוכין בו ומכניסין אותו לשחוט ורואין ומבקרין וכו' מפייסין נמי קודם בשחיטות התמיד וכו' עבודת התמיד אבל שחיטתן: (ד) בא"ד אלמא לא בעי פייס דהא וכו' מוכח משם דלא מפייסינן בעבודה שאינה תמה אלא בעבודה שאינה תמה כל כהן שירצה יזכה וכו' איכא לתרולי דעבודה של זרים היא:

רבינו גרשום

הגרעינין: ושייפי ליה בחלבא דצבתא דסריקא ליה בזרא וקברי לה היכא דמסיק ימא שירטון קורה עבדא פירי לא עבדא ותלת בורכי מינייהו לא מחזקא להו גמלא. ומושחין אותו בחלב של צב כדי שידבקו הזרעים ביחד ונוטעין אותן בירושלים עץ עושה ולא פירות ומצליח כל כך שג' ענפים ממנו אין אדם יכול למושכן ביחד בגשר: מייש. לא איתפרש לן אי זה מין הוא: מ"ט. עביד לה חזות: כדי שתהא הרוח מנשבת בה. באותה חזות ותדלק יפה: מקומות מקומות עבדי. כלומר דבחזות נמי מציתין: סליק הגרה. היינו הקנה וכל הריאה והלב והכבד: מתיא בן שמואל. שהיה ממונה על הפייסות היה שואל לשומר האיר כל פני המזרח: עד שהוא בחברון. עד שאדם יכול להכיר עיר חברון שסמוך לה והצופה אומר הן:

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones